

# CYKlickÉ VZDĚLÁVÁNÍ

2006 / 2007

Sfumato<sup>®</sup> – Splývavé čtení<sup>®</sup>



**ABC MUSIC<sup>®</sup>**

**Mgr. Zdenka Knížatová**

---

1. ZŠ, Nemocničná 987/2, 017 01 Považská Bystrica [www.1zspb.edu.sk](http://www.1zspb.edu.sk)

Mon 05/28/2007, 11:18

## 1) Na seminář jsem přišla...



... na doporučení, ohlas pedagogů  
... s nedůvěrou, ale i zvědavostí  
... s potřebou něco změnit, zlepšit čtení svých žáků

Na semináře som začala chodiť od októbra 2006. Prvého seminára som sa nezúčastnila, nakoľko za školu bola vyslaná iba 1 učiteľka z I. st. Kolegyňa, ktorá na ňom bola, odporučila účasť na seminári uč. 1. roč. V tomto šk. r. vyučujem v 1. roč., požičala som si od nej materiál, ktorý k tejto tematike dostala. Vyučovanie touto metódou ma veľmi zaujalo. Videla som v nej možnosť pomôcť deťom preklenúť problémy pri nácviku techniky čítania.

Najviac som učila v 3. a 4. roč., deti už mali základy čítania vštepené. U niektorých však prevládali neúspechy v čítaní. Aj pri maximálnej snahe a usilovnosti sa im nedarilo. Mnohých to odrádzalo od čítania. Nehovoriac o tom, že ich to ovplyvňovalo aj v ďalšom vzdelávaní. Každé dieťa, ktoré som poslala na vyšetrenie do PPP, malo diagnostikovanú poruchu. Aj to bol jeden z dôvodov, prečo som sa rozhodla zúčastniť sa seminárov, naučiť sa zlepšiť čítanie svojich žiakov.

## 2) Setkání přineslo...



... nový pohľad na techniku čtení  
... radost z poznání učít netradičním způsobem  
... dostačující návod, jak pracovat při učení čtení

Už na prvom stretnutí s p. Navrátilovou som cítila, že táto metóda je pri nácviku techniky čítania pre deti oveľa zaujímavejšia, nakoľko ich vťahuje do procesu učenia bez toho, aby si to deti uvedomovali. Prevláda v nej hravá forma učenia. Naskytl sa mi tu naozaj nový pohľad na techniku čítania. Zo stretnutia som odchádzala s rozhodnutím vyučovať touto metódou. Samotná metóda je autorkou dokonale spracovaná, čo je veľkým prínosom pre pedagóga, ktorý sa rozhodol ju používať. Zároveň dáva pedagógovi možnosť uplatniť aj vlastnú tvorivosť. Metódu som predstavila najskôr vedeniu školy a potom rodičom. Už po 2 mesiacoch rodičia žasli nad pokrokmi svojich detí. Mnohí mi po Vianociach s pýchou oznamovali, že ich dieťa si už číta knižky, hoci sme sa neučili čítať zo šlabikára. Deti sa naučili písmená hravou formou pri práci s mariášovými kartami, pexesom... a prirodzene ich zaraďovali do procesu čítania. Poznali oveľa viac písmen ako žiaci z vedľajšej triedy.

### 3) Na vlastní kůži...



... není každému vše ušité na tělo  
... člověk nemá někdy chuť měnit zaběhnuté formy  
... co nic nestojí, za nic nestojí

Dva mesiace sme sa učili klasickou metódou, koncom októbra som s deťmi prešla na vyučovanie čítania a písania metódou „Sfumato“. Niektoré písmená už deti poznali, no my sme sa ich začali učiť akoby odznova a v inom poradí. U dvoch detí som pozorovala výrazné zlepšenie, mali viac času na osvojenie si tvarov písmen, a to sa odrazilo aj na ich výsledkoch. Tieto deti dostali šancu zažiť pocit úspechu i napriek tomu, že v čítaní napredovali pomalšie ako ostatní žiaci.

Som rada, že som sa rozhodla vyučovať metódou Sfumato – Splývavé čítanie. I keď je náročná na prípravu učiteľa a taktiež na prostriedky, odporučila by som ju každému učiteľovi. Tým, že vychádza z individuality dieťaťa a rešpektuje jeho jedinečnosť, dáva každému dieťaťu možnosť naučiť sa krásne a s porozumením čítať.

### 4) Lektorka a autorka v jednej osobe...



... nasytjena tvůrčí energií  
... inspirativní a koncepční zároveň  
... zábavná i profesionální

Pani Navrátilová patří k tým propagátorom, ktorí sa vlastnou prácou podujali meniť tradičné zmýšľanie o vyučovaní, v tomto prípade postupnosti v osvojovaní si čítania a pre žiakov prináša veľmi účinný spôsob vzdelávania v tejto oblasti. Snaží sa pomôcť najmä deťom, ale aj pedagógom. Tým, ako sa venuje deťom a problematike osvojenia si správnych návykov čítania, je inšpiráciou pre ostatných pedagógov – nie len začínajúcich, ale aj skúsenejších. Je príkladom toho, že pedagóg môže obohacovať svoju prácu novými metódami a nepridržiavať sa len starých zabehnutých postupov a foriem práce. Je typom človeka, ktorému nejde len o samotný výsledok /ako vie dieťa čítať/, ale hlavne jej ide o to, aby naučiť sa čítať bolo pre dieťa čo najjednoduchšie, nestresujúce a aby proces čítania bol pre dieťa hrou. V tom sa vlastne prejavuje jej profesionalita, tvorivosť i hravosť. Svoju metódu vie zábavnou formou priblížiť aj dospelým. Na seminároch ma autorka zaujala svojou osobnosťou; je to človek plný tvorivej energie, jej vystupovanie je profesionálne a zábavné zároveň. Vie človeka pre prácu nadchnúť, povzbudiť a svojím vystupovaním odovzdáva okoliu pozitívnu energiu, chuť do práce a odvahu niečo zmeniť.

## 5) Metodika Sfumato...



... její propracovanost a krokovost  
... přináší rozvoj základních schopností  
... vytváří kladný postoj ke čtení

Myslím si, že metodika Sfumato přináší moderné, tvorivé, hravé a radostné vyučovanie, vytvára optimistickú atmosféru, v ktorej sa dobre cítia žiaci i učiteľ. Umožňuje ohľaduplný diferencovaný prístup, rešpektuje individuálne rozdiely žiakov. Dieťaťu je poskytnutý dostatok času na osvojenie si novej informácie. Dieťa postupuje v „krokoch“. Na každý nasledujúci krok postúpi až vtedy, keď dokonale zvládne predchádzajúci. Proces učenia je nenásilný (deti sa rôznymi tvorivými a problémovými úlohami nenásilnou formou učia) a viac efektívny. Metóda je podnetná, rozvíja fantáziu a tvorivosť detí, ale aj učiteľa. Motivuje aj menej úspešné dieťa veriť vo vlastné sily a schopnosti. Prináša pocit radosti, túžbu zažiť to znova; môžeme hovoriť o podpore vnútornej motivácie dieťaťa. Môžem potvrdiť, že sa ňou dá vypestovať kladný vzťah ku knihám.

## 6) To najcennejšie ze seminářů, co si odnáším...



... bylo pro mne  
... pro děti

Spĺývavé čítanie mne osobne prinieslo nový pohľad na postup zvládnutia techniky čítania s dôrazom na individualitu dieťaťa. Využívaním metódy Sfumato mám oveľa väčší priestor na uplatňovanie zážitkového učenia. Vo vyučovacom procese majú možnosť zažiť pocit úspechu všetci žiaci, i tí pomalší a menej zdatní. Obľúbili sme si (ja aj žiaci) prácu s tabuľkami. Môžem naraz u všetkých žiakov sledovať vývoj preberaného učiva a mám okamžitú spätnú väzbu. Tabuľky sú výborným pomocníkom pri nácviku orientácie v priestore, knihe i zošite. U niektorých žiakov sa ich používaním výrazne zlepšila jemná motorika, aktivuje sa používanie troch prstov v písacom procese. Práca s tabuľkami ich núti pozorne počúvať, premýšľať a až následne konať. Zmizli zábrany, deti už nie sú také nesmelé.

Pracujú bez stresu a strachu, majú radosť aj z najmenšieho dosiahnutého úspechu, ktorý veľmi silno prežívajú. Prežívanie je výraznejšie ako pri klasickom prístupe. Každú činnosť berú ako hru a nie učenie; na hodiny čítania sa vždy tešia, neboja sa diktátov; radi chodia do školy.

## 7) Slovo na závěr:



- **Vaše dosavadní zkušenosti: V čem spatřujete největší nedostatky výuky čtení (psaní) ve slovenské škole?**

V šk. r. 2004/2005 som učila v treťom ročníku. Táto trieda vznikla spojením žiakov z troch tried, keď sa otvárala jazyková trieda. V triede som mala 29 žiakov, z toho 12 „problémových“. Z nich 1 bol integrovaný, 1 s ADHD, 2 s ľahkým stupňom mentálnej zaostalosti; v priebehu roka bolo evidovaných 6 žiakov so špeciálnymi potrebami. U dvoch žiakov rodičia nesúhlasili s vyšetrením v PPP, ale prejavovali sa u nich tie isté ťažkosti ako u ostatných zohľadňovaných žiakov. Práve v tejto triede som pociťovala nutnosť niečo zmeniť, ale nevedela som, ako na to. Nech som vymýšľala a zaraďovala do vyučovacieho procesu rôzne aktivity, hry a formy práce, mala som pocit, že nič nepomáha. A tak sme sa dva roky trápili, deti aj ja, lebo som im nevedela pomôcť. Až teraz si uvedomujem, že klasickou metódou, pri takom počte detí v triede a toľkých s poruchami, som ani nemala šancu, nech som sa akokoľvek snažila. Už po prvom stretnutí s p. Navrátilovou som bola presvedčená, že práve touto metódou by som bola vedela svojim bývalým žiakom pomôcť.

- **Kde se podle Vašeho názoru dopouštějí učitelé největších chyb?**

Pri analyticko-syntetickom postupe spočiatku dieťa zastavuje pohľadom na každom písmene čítaného slova a len pomaly presúva zrak z jedného písmena na druhé. Samozrejme to má negatívne dôsledky na rýchlosť a plynulosť čítania. Až automatizáciou, ktorá je poslednou fázou čitateľských úkonov, sa pohyb zraku urýchľuje, predbieha artikuláciu, úroveň čítania sa zlepšuje. Jej zmyslom je odstrániť počiatočné chyby a ťažkosti, dosiahnuť plynulosť, ľahkosť a dokonalosť čitateľského výkonu. Teda samotným používaním tejto metódy dochádza k chybovosti. Citujem MP K ŠLABIKÁRU pre 1. roč. ZŠ SPN Bratislava 1991: „Kým čítanie nedosiahne úroveň plne zautomatizovaného úkonu, dopúšťa sa v ňom žiak mnohých chýb. Okrem výrazne pomalého tempa a nedostatočnej plynulosti sa v počiatočnom čítaní vyskytujú najmä tieto typické chyby: zámena, vynechávanie a pridávanie hlások. Uvedené nedostatky sú prirodzeným vývinovým javom. Vyskytujú sa v počiatočných fázach čítania viac-menej u každého žiaka a premietajú sa aj do písania. Ich príčinou je ešte nedokonale fungujúci mechanizmus psychických dejov, ktoré sa pri čítaní uplatňujú. Ide najmä o typické nedostatky vnímania, pri ktorom sa dieťa „pozerá, ale nevidí“, tj. o nepresnosti v analyticko-syntetických úkonoch – dieťa nerozlišuje charakteristické znaky písmen a priraduje k nim aj nesprávnu zvukovú podobu, dieťa nemá ešte dosť zafixované spojenia medzi zrakovou podobou jednotlivých hlások.“ Z uvedeného vyplýva, že najväčšej chyby sa učiteľ dopúšťa práve používaním tejto metódy. Pri klasickom nácviku čítania majú deti ťažkosti už pri identifikácii jednotlivých písmen. Nemajú dostatok času na osvojenie si nového tvaru písmena. Každý proces, ktorým dieťa pri vyučovaní prechádza, by mal byť pomalý. ČTP je však veľmi nahustený, žiaci v priebehu jedného týždňa musia zvládnuť dve písmená, nemajú možnosť postupovať krokovo ako pri *Sfumate*.

- **Jak na tyto nedostatky reaguje metodika Sfumato? V čem se odlišuje?**

O skutočnom čítaní hovoríme vtedy, keď sa žiak dopracuje k plynulému prechodu od videného slova k jeho vysloveniu a keď rozumie zmyslu toho, čo číta.

Metodika Sfumato svojou prepracovanosťou a krokovosťou citovaným nedostatkom analyticko-syntetickej metódy predchádza.

Technika Splývavého čítania je založená na viazanom napájaní hlásky na hlásku, čím zabraňuje vzniku tzv. dvojitého čítania. Žiak nevynecháva, nepridáva a ani nezamieňa hlásky, v jednotlivých krokoch je vedený k vytvoreniu dokonalého obrazu písmena, k návyku čítať postupne z písmena na písmeno. Chápať, čo tam je napísané, vie žiak len vtedy, keď to dokáže správne vcelku prečítať. Technika Splývavého čítania vytvára časopriestor pre voľbu rýchlosti čítania.

Efektivitu celého procesu učenia a teda aj osvojovania si čitateľských zručností zvyšuje zážitkové učenie, ktoré robí vyučovanie pre deti zaujímavejším, pestrejším a pútavejším. Umožňuje do procesu učenia zapojiť čo najviac zmyslov, žiaci si môžu všetko sami vyskúšať.

- **Proč autorka metodiky Sfumato zdůrazňuje a často uplatňuje dramatický prvek ve výuce?**

Cez dramatizáciu deti môžu rozvíjať komunikačné schopnosti. Majú priestor na vyjadrenie svojich myšlienok, postojov a citov. Umožňuje im realizáciu učenia cez prežívanie, ktoré vedie k lepšiemu osvojeniu i pochopeniu učiva. Priamo v priebehu činnosti alebo ako priama reakcia na ne sa tu uplatňujú poznávacie zručnosti.

Dramatickou výchovou sa deti učia zvládnuť prednes čítaného textu. Nejde len o mechanickú reprodukciu slov, ale dieťa má možnosť zapojiť sa do obsahu napísaného. Žiaci sú vedení k tomu, aby si predstavovali ľudské skúsenosti, hrali ich a reagovali na ne a pritom využívali svoje telo ako zdroj tvorivých podnetov, prostredníctvom ktorého sa môžu vyjadrovať.

Dramatická výchova vytvára priestor na sebauvedomovanie a sebarozvoj, prispieva k osobnostnému a emocionálnemu rozvoju detí. Napomáha aj k utváraniu pozitívnych medziľudských vzťahov.

- **Jakou přípravu potřebují učitelé, kteří by chtěli používat techniku Splývavého čtení?**

Myslím si, že v prvom rade musia chcieť niečo zmeniť. To je prvý krok, ktorý je potrebné urobiť. Mne sa zdal časový odstup medzi jednotlivými seminármi dosť dlhý. Veľkým prínosom by bolo mať možnosť absolvovať vzdelávanie ešte pred samotným uplatnením metódy v praxi. Chýbalo mi absolvovanie poslednej časti PÍSANIE, ktorého sa ešte len zúčastním. Keďže som prestala používať ŠLABIKÁR, nesedeli mi ani predlohy zošity na písanie, a tak som si vyrábala vlastné.